

A nagyközség város akar lenni

Közösségformáló polgárok Budakeszin

Egy község, mely egyidős a honfoglalással. Határos Buda déli csücskével, 12 ezer hivatalosan „bejegyzett” polgára 1996-ban ünneplheti szűkebb hazája 1100. születésnapját. Takaros házait a budai hegyvidék karéja övezi. A nagyközség neve: Budakeszi.

Budát elhagyva autóbusszunkat igencsak próbára teszik a kaptatók, a lejtők, a kacsaringós út. Észre sem vesszük, hogy elhagytuk a fővárost, noha változik a kép. Fenyves és lombos erdők váltják egymást, üdülők, szanatóriumok a bizonyítékai, hogy ez a vidék a szmoggal telt főváros egyik „tüdeje”, szűrője. Azután még néhányszor neki-kapaszkodunk az emelkedőknek, majd járművünk hosszú lejtőn fékez. Megérkezünk Budakeszi nagyközségbe.

Itt, a főútcán sétálva aligha beszélhetünk „faluról”. Zsúfolt a forgalom, rendőrlámpa irányítja a közlekedőket. A kora tavaszi, szeszélyes idő ellenére nagy a jóvéménés. Cégtáblák sora hirdeti, hogy fellendülőben a kisvállalkozás. Mesteremberek kínálják szolgáltatásaikat, kisboltok tucatjaiban válogathat az igényes vásárló. Nagyvárosi életkép ez a falu szívében.

Szemereki Zoltán polgármester a község házában fogad bennünket. Beszélgetünk múltiról, jelenről, azokról a tervekről, melyre adták a lehetőségek, s melyek jól nyomon követhetők a nemrégiben elfogadott, immáron a hivatal falán függő általános rendezési terven.

A történetében — mint már említettük, s melyről a polgármester úr büszkén beszél — egészen a honfoglalásig nyúlhatunk vissza. A községet a Keszi törzs nemzetségszékfői alapították. A zömében magyarok falu életében a törést a törökidő okozta. A tizenharmadik századi sváb betelepítések után, századokon keresztül virágzó élet folyt, egészen a '46–48-as kitelepítésekig, amikor a 6000 lakosból 4000-nek el kellett hagynia otthonát. Új telepésként erdélyi székelyek, felvidéki, alföldi magyarok érkeztek ide, majd a '70-es években felépült a 250 családot magába foglaló katonai lakótelep, és beépült a 150 családnak otthont nyújtó Barakos terület. Napjainkban, ha lassan is, de tovább gyarapodik a község lélekszáma, elsősorban a fővárosiak számára vonzó itt a vidék varázsa.

A rövid történelmi áttekintés mutatja, hogy mára meglehetősen vegyes a lakosság összetétele. Ennek ellenére klubok, egyesületek sora példázza, milyen fejlett itt a közösségi élet.

A rövid történelmi áttekintés mutatja, hogy mára meglehetősen vegyes a lakosság összetétele. Ennek ellenére klubok, egyesületek sora példázza, milyen fejlett itt a közösségi élet.

A főter a templomtoronnyal

A teljesség igénye nélkül említhetjük ezek között a Székely Kört, a Budakeszi Barátainak Polgári Körét, a nyugdíjasklubot, a több szakosztállyal működő sportklubot, a színjátszó kört. A történelmi egyházak közül római katolikus és református templom van a faluban, valamint egy baptista imaház.

Az alábbi tény pedig ismét a történelmi gyökerekhez nyúl vissza. A hajdan kitelepített német nemzetiségűek kötődését bizonyítja, hogy tavaly járt Budakeszin Volker Blust, a németországi Neckarsulm főpolgármestere, amikor a polgármesteri hivatal tancstermében zászlót-címert cseréltek, és megtörtént a két település „házasságkötése”.

A szakemberek véleménye szerint az általános rendezési terv 10-15 éves perspektívát kínál a falu-

nek, ennek arányában lehet tehát gondolkodni. Mi egyelőre csak a közeljövőről beszélgetünk.

Jelenleg a község a lakosság mindössze egynek tud munkalehetőséget adni, ám ez nem túlzottan aggasztó, hiszen karnyújtásnyira van a főváros. Az önkormányzat óvatossággal kezeli az új munkahelyteremtést, kizárólag környezetbarát beruházásokat engedélyez, megőrzi a természeti adottságokat. E célra tíz darab, 800–1200 négyzetméteres vállalkozói területet jelöltek ki. Legfőbb céljuk a falu régi arcának megőrzé-

se, amely a Részletes Rehabilitációs Tervben szerepel. Magyarán: Budakeszinek maradjanak meg azok a történelmi, néprajzi értékek, melyek vonzóvá teszik a falut az idelátogató és helybéli lakosság számára.

A munkalehetőség további forrásának ígérkezik a napokban zajló földárverés. Az önkormányzat reményei szerint zömmel helyi gazdák jutnak majd a határban földtulajdonhoz, mely nemcsak egyéni boldogulásukat, hanem a község javát is szolgálja a jövőben.

Földrajzi adottságait figyelembe véve Budakeszi természetesen készül a világlégiállításra. Nem csak a szállásadó szerepét kívánja betölteni. A sportpálya felújításával olyan sportcentrumot kívánnak létrehozni, amely a fizikai és szellemi teljesítőképességet egyaránt próbára teheti.

Végül, de korántsem utolsósorban Szemereki Zoltán megemlíti: a nagyközség a várossá válás gondolatával kacérokodik. Erre már ma is többé-kevésbé adott az intézményhálózat: a két gimnázium, a zeneiskola (mely az évekig itt nyaraló Erkel Ferencről kapta a nevét), a családsegítő központ, az úthálózat, a telefonhálózat kiépítése, hogy csak néhány dolgot említsünk. Arról természetesen még nem beszélgettünk, mikorra válik

esedékké ez, hiszen addig még sok munka van hátra. Az alábbi csak a mi megjegyzésünk: egy város-házi kulcs átvételére a legméltóbb időpont az ezerégszázadik születésnap lehetne...

Hazafelé még bekukkantunk a művelődési központba, Gönye Csabával, az intézmény munkatársával váltunk néhány szót. Mint mondja, nehéz a dolguk ezekben a hónapokban, mivel a közelgő választások kapcsán, az esélyegyenlőség alapján biztosítaniuk kell a termet a pártok számára, módosítaniuk kell hát a korábbi programokon. Ennek ellenére nagy a nyüzsgés a földszint emeleten egyaránt. Tinédzserek jönnek: lesz-e tea-ház? „Ez egy új klubforma” — magyarázza Gönye Csaba. Cél, hogy a fiatalok olyan környezetben találkozhassanak, beszélgethessenek egymással, ahol nem a fülrepesztő diszkózene uralja a rendezvényt. Helyette van itt kávéház, zsíros kenyér, tea, betéprogramok, ingyenes belépő és olyan halk háttérzene, mely lehetővé teszi a gondolatok cseréjét. A budakeszi fiatalok igénylik ezt a klubot. Új közösségeket szeretnének alapítani. Alig egyesztendő kezdeményezésük egyszer talán majd országos gyakorlattá válik.

Tóth Sándor

Hegyek karéjában megbúvó házak

Talum Attila felvételei

A közelmúltban látogatott Budakeszire Csedő Csaba, Csík-szerecsen fél esztendeje megválasztott polgármestere. A község házában folytatott megbeszélései alapján valószínű, hogy budakeszi küldöttség megy a júliusi csík-szerecseni ünnepségekre, míg augusztus 20-án a Pest megyei község lát vendégségül egy Erdélyből érkező delegációt.

*

Március 15-én adták át a Budakesziért Érdeméremet Húber Lőrincnek és Kótiné Herczeg Máriaának a községért végzett kiemelkedő munkájukért. Három pedagógus: Cseh Józsefné, Rudolf Ottóné és Kovács Zoltánné pedig a Pedagógiai Szolgálatért Emlékéremet vehette át ugyanezen az ünnepségen.

*

Egy esztendeje alakult meg a Prohászka Ottokár Katolikus Gimnáziumban a Diák Sport Kör, mely útjára indította a Prohászka Kupát. A vándorkupa elnyerésére 25 iskolába küldték ki a nevezési lapokat, végül 9 lány- és 7 fiúcsapat nevezett be a tornára. A házigazdák minden kategóriában 3-4. helyen végeztek.

*

Gyorsul a telefonfejlesztés a faluban. Az eredeti tervek szerint 1997-re készült volna el a teljes vonalhálózat, de a concessziós pályázat révén a munka már 1995-re elkészülhet. A csatornázottság az elmúlt esztendőben a hajdani 40 százalékról 90 százalékra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy 1993-ban 10 kilométer csővezetékét fektették le. Megépült a szennyvíztisztító telep, melynek költsége 150 millió forintba került.

*

A 19 tagú képviselő-testület megszavazta az idei költségvetést. Eszerint a község '94-ben 670 millió forintból gazdálkodhat, ebből fejlesztésre 150 millió forintot fordítanak.

Szűkebb hazánk kincse

A Pest Megyei Hírlap és a Családi Ház című folyóirat közös rovata.

A török hódoltság alatt Buda környékén is sok település pusztult el, de különösen Buda visszavívása idején szenvedtek sokat a harcok körül húzódozó községek. Ekkor pusztult el a budai hegyeken túli Felkesző és Alkesző is, amelyeket a XVII. század végén németekkel telepítettek be. Így alakult ki tudatos német telepítési politika eredményeként Budakeszi és Budaörs sváb községek. Az új német telepeseknek ugyanis a budai kamarai felügyelőség olcsón vagy ingyen osztogatta itt a telkeket, akik azután makacs szorgalommal újították meg a Budát körülvevő földműves és szőlőskultúrát. Terményeiket — almát, körtét és egyebet — árulni átjárták a hegyen keresztül Budára is; s mivel szőlőkertjeik csakhamar felkúsztak a hegyre, a XVIII. századig névtelen Svábhegy is tőlük nyerte nevét. E jómódú községekben intenzív egyházi élet fejlődött ki. Különösen Budakeszin, amelynek határában a Trinitárius rend zárdát és templomot épített Makkosmárián. Ez később híres búcsújáró hely lett. Budakeszi a XVIII. században még főleg a Zichyeké, később pedig kamarai birtok lett. Földesurai mindkét időszakban számos középítkezést (iskola, templom, plébánia, magtár, uradalmi kocsmák stb.) kezdeményeztek. Az új telepesek gyorsan gazdagodtak.

A budai hegyek lábánál elterülő település szép fekvése és akkor még erdők övezte környezete maga is arra ösztönzött, hogy itt

Budakeszin kálváriautat alakítsanak ki a katolikus hívők. A kálváriaut építése a barokk korban, főleg a németajkú települések egyik jellegzetessége volt. Itt is a községtől délre az úgynevezett Kálvária-hegyen építették fel a Jézus Szíve tiszteletére szentelt kápolnát és a hozzá vezető utat 14 kis stációépülettel szegélyezték. Ezen egyszerű, nyeregtetős, apró épületek eredetileg rácsos elzárt fülkéjében Jézus kínszenvedésének állomásai voltak láthatók. A hívők ide zárandokoltak ki nagypénteken és húsvétkor. A végső cél természetesen az út végén álló kálváriakápolna volt. Az egyszerű, későbarokk kápolna két oldalán egy Szentháromság-öszlop és egy feszület állt. A jelenleg felújítás alatt álló kálváriautat a kápolnával együtt feltehetően az eredeti állapotának megfelelően állítják helyre. A kálváriaut egyházi jelentőségén kívül festői szép tájképfarmáló eleme Budakeszi közvetlen környezetének.

Pamer Nóra

Nagyvárosi forgatag a falu szívében